

LÆRERVEILEDNING TIL UKE 6

TIL UNDERVISERE

Uke 6

SEX & POLITIKK

Foreningen for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter

INNHold

■	FORORD	3
■	HVA ER UKE 6?	4
■	ÅRLIG KAMPANJE I UKE 6	5
■	UNDERVISNINGSMATERIELL	6
	- GRUNNMATERIELL	
	- TEMAMATERIELL	
■	ELEVNETTSIDEN WWW.SEXFORDEG.NO	7
	- BLI KJENT MED NETTSIDEN	
	- SEXIKON	
	- UTFORDRINGEN	
	- DEBATT	
■	PEDAGOGISKE OG DIDAKTISKE VURDERINGER.	8

VEILEDNING TIL UKE 6

FORORD

Uke 6 er en kampanje med mål å styrke undervisningen om seksualitet for barn og unge i Norge. Kampanjen leverer gratis undervisningsmateriell som kan benyttes i skolens arbeid med kompetansemål i læreplaner, for trivsel og mot mobbing. Materialet kan også benyttes av helserådgivere eller andre som underviser eller samtaler med barn og unge om seksualitet.

I denne veiledningen vil dere bli kjent med Uke 6, hva kampanjen består av og noen pedagogiske og didaktiske overveielser som materialet er basert på. Dere kan også lese mer om den årlige kampanjeuken, og elevnettsiden for 7.-10. trinn, www.sexfordeg.no.

HVA ER UKE 6?

Uke 6 skal støtte undervisene i å ta viktige samtaler med elevene om følelser, mangfold, kropp, grensesetting, vennskap og trivsel. Det overordnede målet med undervisningen er å fremme helse og trivsel samt forebygge mobbing, diskriminering og krenkelser. Vi håper at Uke 6 inspirerer til god seksualitetsundervisning og tverrfaglig samarbeid om relevante kompetansemål i læreplanene.

Uke 6 er tenkt som et lett anvendelig supplement til skolens og skolehelsetjenestens egne læremidler for undervisning om seksualitet. Kampanjen består av gratis og aldersdifferensiert undervisningsmaterieell for 1.-10. trinn, en elevnettside for 7.-10. trinn og en årlig kampanjeuke i uke 6. Det digitale undervisningsmaterialet sendes til alle påmeldte på e-post, i forkant av kampanjeuken i februar.

Sex og Politikk, foreningen for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter, står bak kampanjen i Norge, som bygger på en tilsvarende kampanje i Danmark. Siden kampanjens oppstart i 2011 har den mottatt tilskudd fra Helsedirektoratet, Utdanningsdirektoratet, Justisdepartementet og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.

Seksualitet er et obligatorisk emne i grunnskolen og er direkte omtalt i kompetansemål i naturfag, samfunnsfag, kristendom, religion, livssyn og etikk (KRLE). Det er også et veldig relevant tema i fagene norsk, engelsk og kroppsøving. I tillegg gir den generelle delen av læreplanen og prinsipper for opplæringen flere invitasjoner til å undervise om seksualitet.

Seksualitetsundervisningen gir gode muligheter til å rette oppmerksomhet mot utviklingen av elevenes individuelle og klassens samlede trivsel. Arbeid med relevante kompetansemål knyttet til seksualitet kan derfor fint kombineres med skolens arbeid for et godt læringsmiljø og forebygging av mobbing.

Se de aktuelle kompetansemålene for undervisning om seksualitet i grunnskolen [her](#).

OM SEX OG POLITIKK

Sex og Politikk, foreningen for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter, ble grunnlagt i 1969 under navnet Norsk forening for familieplanlegging. Sex og Politikk arbeider for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR), både nasjonalt og internasjonalt.

Vårt arbeid tar utgangspunkt i at seksuell helse og rettigheter er grunnleggende for menneskets fysiske, psykiske og sosiale velvære, og at enhver har rett til verdighet, autonomi, kroppslig integritet, tilgang til helsetjenester og kunnskapsbasert undervisning om seksualitet.

Sex og Politikk er den norske medlemsorganisasjonen til [IPPF](#), International Planned Parenthood Federation. Du kan lese mer om Sex og Politikk på www.sexogpolitikk.no.

UKE 6 BESTÅR AV:

- Gratis undervisningsmaterieell for 1.-10. trinn
- Årlig kampanjeuke i uke 6 i februar
- Elevnettsiden www.sexfordeg.no for 7.-10. trinn

ÅRLIG KAMPANJEUKE

Navnet "Uke 6" henviser til en egen kampanjeuke i februar, i kalenderårets sjette uke. Årets materiell sendes ut til de påmeldte underviserne i forkant av uke 6. Intensjonen med en egen kampanjeuke er å bidra til å forenkle tverrfaglig samarbeid mellom relevante faglærere og gi anledning til å undervise i felleskap med andre skoler over hele landet.

EN LEKSJON ELLER EN TEMAUKE?

Når og hvordan man bruker Uke 6 er opp til hver enkelt skole og/eller underviser.

Materiellet kan benyttes i en egen temauke med flerfaglige samarbeidsprosjekter, så vel som i enkelte fag og timer. Undervisere kan altså anvende enkelte øvelser eller bruke materiellet som en samlet pakke for en eller flere dager.

Materiellet er like relevant i resten av skoleåret som i kampanjeuken i februar, og det er mulig å melde seg på for å motta materiellet hele året.

PÅMELDING

Uke 6 er gratis og alle kan melde seg på for å motta materiellet. Påmeldingen er uforpliktende og sikrer tilgang til oppdatert materiell og linker og brukernavn til filmene som følger med materiellet.

Det er derfor viktig å melde seg på hvert år.

ÅRLIG EVALUERING AV UKE 6

Materiellet revideres og videreutvikles hvert år, med bakgrunn i tilbakemeldingene vi får fra undervisere som anvender seg av Uke 6. I etterkant av kampanjeuken mottar påmeldte undervisere et evalueringsskjema, der vi blant annet spør om undervisernes vurdering av og tilfredshet med Uke 6. Vi oppfordrer alle til å svare på evalueringsskjemaet, slik at vi kan videreutvikle Uke 6 med bakgrunn i reelle behov blant underviserne.

UNDERVISNINGSMATERIELL

UKE 6

Uke 6 er alderestilpasset og inneholder informasjon, øvelser og oppgaver som oppfordrer til aktiv, variert og reflektert deltakelse i undervisningen.

Uke 6 er lagt opp slik at du som underviser fritt kan velge hvilke øvelser du ønsker å bruke – ut ifra vurderinger om elevenes behov, tid til rådighet og mål med undervisningen. Du kan jobbe med flere øvelser innenfor samme emne, eller kombinere flere øvelser på tvers av emner.

KLASSETRINN

Det er viktig å ta hensyn til elevenes bakgrunn når man tar opp temaer knyttet til seksualitet. Selv om materialet er differensiert etter alderstrinn, må dette betraktes som veiledende. Det kan være store forskjeller mellom elever på samme klassetrinn og forskjeller knyttet til for eksempel kjønn, seksuell orientering og religiøs og kulturell bakgrunn. Det er du som underviser som kjenner elevene dine best, og som derfor må vurdere hvilke deler av materialet og hvilke øvelser som egner seg i undervisningen.

GRUNNMATERIELL

Materialet bygger på tre skriftlige grunnmateriell, ett for 1.-4. trinn, ett for 5.-7. trinn og ett for 8.-10. trinn. Emner i materialet er:

- Et trygt rom i seksualitetsundervisningen Identitet og kjønn (fra 8. trinn og opp er "seksualitet" inkludert)
- Kropp (fra 5. trinn og opp er "pubertet" inkludert)
- Følelser (fra 4. trinn og opp er "forelskelse" inkludert og fra 8. trinn og opp er "sex" inkludert)
- Prevensjon og seksuelt overførbare infeksjoner (fra 7. trinn og opp).
- Familier

Hvert emne består av fakta og elevøvelser, som alle beskriver mål, tid, forberedelser, tips til undervisningen, beskrivelse av gjennomføring og relevans i henhold til læreplaner. Materialet inneholder også arbeidsark til elevene og oversikt over aktuell litteratur og lenker.

TEMAMATERIELL

TEMAMATERIELL RETTET MOT 4.-7. TRINN OG 8.-10. TRINN
«Familier» fokuserer på mangfoldet av familieformer som finnes, og på forestillinger, normer og visjoner om «den gode familien».

TEMAMATERIELL RETTET MOT 7.-8. TRINN OG 9.-10. TRINN
«Kjønn, betyr det noe?» fokuserer på kjønn og kjønnsroller knyttet til trivsel, likestilling, kropp, identitet og seksualitet.

«Mine og dine grenser» fokuserer på grensesetting, seksuelle krenkelser og overgrep mellom unge.

«Å være seg selv» fokuserer på retten til å være seg selv uten å bli diskriminert eller mobbet og anerkjennelse av mangfold relatert til kropp, kjønn, seksualitet, seksuell praksis, følelser, kjærester, venner og familie.

«Din kropp, ditt liv, ditt valg» fokuserer på kroppens utvikling, pubertet, kropps- og kjønnsidealer, selvråderett og grensesetting og kroppens betydning for identiteten.

"Sosiale Medier" fokuserer på trivsel i sosiale medier, forebygging av krenkelser på nett og personvern.

VIDEREGÅENDE SKOLE

«Mine og dine grenser» er tittelen på et eget undervisningsmaterieell rettet mot videregående opplæring. Materialet har fokus på grensesetting, seksuelle krenkelser og overgrep mellom unge. Materialet kan bestilles på www.uke6.no.

ELEVNETTSIDEN

WWW.SEXFORDEG.NO

BLI KJENT MED ELEVNETTSIDEN FOR 7.-10. TRINN

Her finner du en kort introduksjon til elevnettsidens forskjellige elementer og noen forslag til hvordan den kan brukes i undervisningen. Begynn med å gå inn på forsiden www.sexfordeg.no.

Sexikon er et leksikon for unge med vitenskapelig og nøktern informasjon om temaer og begreper som omhandler seksualitet, kropp og følelser. Beskrivelsene er skrevet i et lett tilgjengelig språk med barn og unge i alderen 12-16 år som målgruppe. I Sexikon finner du også en oppgaveknapp. Her ligger det et utvalg oppgaver som elevene kan jobbe med i mindre grupper.

- ★ Gå inn på Sexikon: Orienter deg på Sexikon ved å klikke deg inn på de ulike bokstavene, for eksempel "P" for "Prevensjon".

Prosjekt inneholder opplegg til små prosjekter elevene kan jobbe med i grupper. Prosjektene tar utgangspunkt i et konkret emne og er bygget opp i faser hvor elevene jobber med å bli kjent med emnet, gjør undersøkelser, finner handlingsmuligheter og presenterer prosjektet. Prosjektene er koblet opp til andre elementer på nettsiden.

- ★ Gå inn på Prosjekt: Se på de ulike prosjektforløpene som elevene kan arbeide med i grupper.

TIPS TIL UNDERVISEREN

Det anbefales at den som underviser gjør seg kjent med nettsiden før den introduseres for klassen. Før elevene begynner å arbeide med nettsiden i grupper, kan det være en god idé å gjennomgå øvelsene for å sikre at alle forstår dem. Som felles øvelse kan klassen for eksempel foreslå ett eller to ord som dere slår opp sammen i Sexikon.

For 7.-8. trinn foreslår vi at elevene får konkrete øvelser de skal løse i grupper. Uten konkrete øvelser kan det være vanskelig for enkelte elever å få oversikt og å oppnå den ønskede læringen ved bruk av nettsiden.

Elevene i 9.-10. trinn kan gjerne orientere seg på nettsiden hjemmefra, slik at man slipper å bruke tid på det i klassen.

Det er viktig å gjøre elevene oppmerksomme på at spørsmål og øvelser ikke henviser til elevenes eller underviserens personlige erfaringer eller preferanser. Øvelsene omhandler eksempler og dilemmaer som skal oppleves relevante for elevene, uten at de skal utlevere seg eller dele egne erfaringer.

Det er helt opp til den enkelte underviser å vurdere hvilke elementer på nettsiden som passer best til sine elever og målet med undervisningen.

Fortsetter på neste side...

ELEVNETTSIDEN

WWW.SEXFORDEG.NO

...fortsettelse fra forrige side

Guidene tar opp ulike emner og begreper om blant annet kropp, pubertet, prevensjon, grenser og kjønn. En egen rådgivningsguide gir oversikt over informasjons- og hjelpetjenester for unge. Det oppfordres å gjøre denne guiden kjent for elevene.

- ★ Gå inn på Guidene: Lag en kort oversikt over hva guidene tar opp.

Utfordringen er et interaktivt undervisningsmaterieell. Elevene jobber gruppevis med en karakter som de følger gjennom en rekke utfordringer om kropp, seksualitet, følelser, foreldre, vennskap, grenser osv. Gruppene skal i fellesskap velge hvordan karakteren skal handle i forhold til de utfordringene karakteren møter. Avslutningsvis jobber gruppene med å forberede en muntlig presentasjon som skal holdes for resten av klassen. Utfordringen består av mange dilemmaoppgaver som varierer i hver spillrunde. Spillet kan derfor spilles mange ganger.

- ★ Gå inn på Utfordringen: Tilsendt brukernavn skal benyttes for å få passord til de ulike karakterene og dilemmaene i spillet.

Filmsiden inneholder korte filmer til bruk i undervisningen. Filmene er tilknyttet spesifikke øvelser i Uke 6-materiellet.

- ★ Gå inn på Film: Se hvilke filmer som finnes til ulike tema og ev. hvilke som passer ditt klassetrinn.

Quiz utfordrer elevenes kunnskap innen temaer relatert til seksualitet. Hver quiz inneholder ca.10 spørsmål. Hver gang elevene har svart på et spørsmål, får de beskjed om de har svart riktig eller feil. Elevene får deretter opp en kort tekst som utdyper det riktige svaret.

- ★ Gå inn på Quiz: Få en oversikt over hvilke quizer som passer trinnene du underviser og målet med undervisningen.

Debatten er elevenes eget ung-til-ung forum. Her kan de lese innlegg fra andre barn og unge, og selv innlede debatter og kommentere på andres innlegg. Debatten fungerer som de fleste andre debattfora på nett, bortsett fra at Sex og Politikk her godkjenner alle innlegg før de publiseres. Kriteriene for godkjenning av innlegg kan leses når man klikker seg inn på Debatten.

- ★ Gå inn på Debatt: Orienter deg på Debatten ved å finne tre typer spørsmål eller kommentarer du mener det er flest av. Tror du de avspeiler ungdoms tanker og problemer generelt? Hvorfor/hvorfor ikke?

SEXIKON

GRUPPEARBEID

MÅL

- Elevene får økt kunnskap om seksualitet og utvikler evnen til å foreta gode og informerte valg
- Elevene lærer ord og begreper om seksualitet
- Elevene får et reflektert forhold til informasjon om seksualitet

MÅLGRUPPE

7.-10. trinn

FAGLIG RELEVANS

Naturfag, KRLE, norsk, samfunnsfag

BESKRIVELSE

Overordnet kan ordene i Sexikonet inndeles i 10 kategorier: følelser, kropp, prevensjon, seksuelt overførbare infeksjoner, seksualitet, sex, overgrep, reproduksjon og abort. Kategoriene kan brukes som utgangspunkt for områdene elevene skal tilegne seg kunnskap om. Hvis elevene for eksempel skal tilegne seg økt kunnskap om prevensjonsformer, formuleres øvelsene innenfor denne kategorien.

FORSLAG TIL GRUPPEARBEID 7.-10. TRINN:

- Underviseren fører opp X antall ord som gruppene skal finne betydningen av i Sexikon og legge frem for hverandre.
- Gruppene finner X antall ord som de andre i klassen skal finne betydningen av i Sexikon.
- Gruppene skal finne ett eller flere ord i Debatten som de ikke kjenner betydningen av og deretter se om de kan finne betydningen i Sexikon.
- Formuler øvelser der det arbeides mer målrettet med kategoriene. Elevene kan for eksempel finne alle prevensjonsformene, alle seksuelt overførbare infeksjoner, ulike former for seksuell praksis eller annet.
- Lag en quiz som foregår på følgende måte: Underviseren velger ut 10–15 ord av varierende vanskelighetsgrad. Elevene får tid til å orientere seg i Sexikon, individuelt eller i grupper. Datamaskinene slås av og elevene skal gjette eller analysere seg frem til betydningen av de forskjellige ordene. De kan eventuelt få tre valgmuligheter. Den eleven eller gruppen som har flest riktige svar vinner.

TID OG MATERIELL

TID

Ca. 30–60 minutter

MATERIELL

Ingen

TIPS TIL UNDERVISEREN

Når elevene blir introdusert for nye ord og begreper kan det være vanskelig å huske ordene etterpå. Derfor er det viktig at dere arbeider med ordene, bruker dem og diskuterer dem.

Sexikon er et redskap som elevene kan bruke på egenhånd. Det vesentlige er derfor at elevene vet hvordan Sexikonet kan anvendes, snarere enn at alle ordene gjennomgås.

Det kan være en god idé å jobbe med både kjente og mindre kjente ord og begreper fra Sexikon.

UTFORDRINGEN

GRUPPEARBEID

MÅL

- Elevene reflekterer over og jobber med realistiske dilemmaer relatert til seksualitet
- Elevene øver seg i å gjøre kompetente og informerte valg til seksualitet

MÅLGRUPPE:

Øvelsen er utviklet til to klassenivåer: 7.-8. trinn og 9.-10. trinn

FAGLIG RELEVANS

Naturfag, norsk, samfunnsfag, KRLE

FORBEREDELSE:

Ved påmelding til Uke 6 mottar du et brukernavn. Dette brukernavnet skal benyttes for å generere passord på www.sexfordeg.no, som du og elevene trenger for å opprette de ulike karakterene og dilemmaene i spillet. Du skal bruke én kode per tredje-fjerde elev samt én kode til deg selv.

BESKRIVELSE

Elevene deles inn i grupper på tre-fire personer. Det er viktig at gruppene dannes på tvers av kjønn.

Ved hjelp av de tildelte kodene logger alle gruppene seg inn på Utfordringen på www.sexfordeg.no. Her kan de velge mellom karakterene Jacob og Sarah (7.-8. trinn) eller Benjamin og Selma (9.-10. trinn).

Hver gruppe skal jobbe med opptil seks forskjellige utfordringer, som de gjennomgår ved hjelp av karakteren de har valgt. Hvilken utfordring man jobber med bestemmes av et terningkast i spillet. Elevene i gruppen skal sammen svare på flere spørsmål som knytter seg til hver enkelt utfordring.

Når gruppen har gått gjennom alle de seks utfordringene (eller tidligere, dersom man ønsker det), går de videre til å jobbe med en presentasjon som skal fremføres for klassen. Det er viktig at underviseren prioriterer arbeidet med presentasjonen, dersom Utfordringen skal ha tilstrekkelig læringspotensial for elevene.

I presentasjonen skal elevene velge én av utfordringene, og gå i dybden på denne ut

ifra spesifikke arbeidsspørsmål.

Elevene skal blant annet overveie hva de tror utfordringen handler om for karakteren, og hvorvidt dette er et dilemma mange unge i Norge kan oppleve i hverdagen.

I presentasjonen skal elevene jobbe undersøkende og kreativt, ved å ta i bruk netnett. De kan bruke YouTube eller bilder fra nettet (eller selv lage videoer og ta bilder) som de laster opp. Deretter legger hver gruppe frem sin presentasjon etter tur, og argumenterer for hvorfor de har valgt nettopp disse videoene og bildene. Underviseren og resten av elevene kan stille oppklarende og utdypende spørsmål.

Undervisningen kan avsluttes med at underviseren stiller følgende (eller lignende) spørsmål:

- Tror dere at de dilemmaene karakteren i spillet møter på er noe som mange unge kan kjenne seg igjen i?
- Hva tror dere at mange ungdommer på deres alder tenker på når det kommer til venner, følelser, kjæresten, seksualitet, foreldre og lignende?

TID OG MATERIELL

TID

2-3 timer, avhengig av hvor mange dilemmaer det arbeides med

MATERIELL

Datamaskiner med internetttilgang og Adobe Flash Player installert

TIPS TIL UNDERVISEREN

Underviserens rolle i arbeidet med Utfordringen er å støtte elevene i gruppearbeidet gjennom å stille åpne, undersøkende og utdypende spørsmål. Underviseren skal også lede fremleggene og den avsluttende dialogen mellom gruppene.

For å oppfylle målene med øvelsen er det viktig at elevene ikke bare spiller seg gjennom dilemmaene i Utfordringen, men at prosessen etterpå, med bearbeiding, presentasjon og dialog mellom elevene, prioriteres.

Dersom man har lite tid, kan man prioritere færre dilemmaer.

DEBATT

MÅL

- Elevene forholder seg aktivt og reflekterende til at det er et mangfold av hva unge lurer på når det gjelder kropp, kjærlighet og seksualitet
- Elevene drøfter hvordan de kan uttrykke seg på nett, uten å støte eller krenke andre

MÅLGRUPPE:

Øvelsen er utviklet til to klassenivåer: 7.-8. trinn og 9.-10. trinn

FAGLIG RELEVANS

Naturfag, norsk, samfunnsfag, KRLE

BESKRIVELSE

Debatten er elevenes eget ung-til-ung-forum. Her kan de lese om andre unges tanker, ideer og problemer, kommentere på andres innlegg og skrive egne innlegg. Det er viktig at det understrekes for elevene at dette IKKE er en rådgivningstjeneste for unge.

Debatten består av fem kategorier: "Kropp og pubertet", "Seksualitet", "Følelser", "Å være seg selv" og "Annet". Kategoriene er beregnet for alle unge mellom 12-16 år.

Gruppene kan velge å jobbe med de samme øvelsene og diskutere forskjeller og likheter gruppene imellom.

FORSLAG TIL GRUPPEARBEID FOR 7.-8. TRINN

- Gruppene skal finne det de mener er det beste *spørsmålet* innenfor en eller flere kategorier, og begrunne hvorfor det er det beste.
- Gruppene skal finne det de mener er det beste *svaret* innenfor en eller flere kategorier, og begrunne hvorfor det er det beste.
- Gruppene skal finne det de mener er det beste spørsmålet innenfor en eller flere kategorier, og la hele klassen besvare spørsmålet.
- Gruppene skal finne et spørsmål de ikke vet svaret på, for så å finne svaret. Man kan eventuelt hente hjelp til besvarelsen i Sexikon eller på www.klara-klok.no

- Gruppene skal skrive et innlegg i

Debatten og drøfte hvordan de kan uttrykke seg på nett, uten å støte eller krenke andre.

FORSLAG TIL GRUPPEARBEID FOR 9.-10. TRINN:

- Gruppene skal finne ut hvilke typer spørsmål det er flest av i debatten, og drøfte hvorfor de tror det er slik.
- Gruppene skal se om det er forskjell på de spørsmålene jenter og gutter stiller, finne ut hva forskjellene eventuelt består av, og drøfte mulige årsaker til hvorfor det er slik.
- Gruppene skal finne minimum tre spørsmål om å "føle seg annerledes" på www.klara-klok.no eller www.ung.no. De skal diskutere forskjellige måter man kan føle seg annerledes på som ung, for eksempel: Tror dere at mange unge er redde for å føle seg annerledes? Hvorfor er det i så fall slik?
- Gruppene skal skrive et innlegg i Debatten og drøfte hvordan de kan uttrykke seg på nett, uten å støte eller krenke andre.

TID OG MATERIELL

TID

Ca. 15 minutter, avhengig av antall øvelser som gjennomføres

MATERIELL

Datamaskiner

TIPS TIL UNDERVISEREN

Debatten er et ung-til-ung-forum, ikke en rådgivningstjeneste. Det vil si at det er unge som diskuterer og gir andre unge råd. Kvaliteten på disse rådene vil naturligvis variere.

Sex og Politikk går gjennom alle innlegg på Debatten før de legges ut. Innlegg som avslører noen sin identitet eller har støtende eller trakasserende innhold vil ikke bli publisert.

Elevene kan finne flere lignende spørsmål og svar på nettsider som www.klara-klok.no og www.ung.no og vurdere svarene opp mot hverandre.

Debatten er et tilbud elevene kan få utbytte av, også på fritiden.

PEDAGOGISKE OG DIDAKTISKE VURDERINGER

Uke 6 er hentet fra Sex og Politikk sin danske søsterorganisasjon, Sex & Samfund. Vi står for en dialogbasert seksualitetsundervisning, med fokus på elevenes deltagelse og engasjement. Barn og unge ses på som kompetente aktører, hvis ressurser, meninger og verdier skal inkluderes i undervisningen på en meningsfull måte. Det er viktig at alle elever - uansett kjønn, seksualitet, etnisitet, sosial bakgrunn eller funksjonsevne - opplever å være inkludert i undervisningen.

Seksualitetsunderviserens rolle er å veilede, inspirere og lede prosesser som fremmer utviklingen av alle elevers handlingskompetanse.

Uke 6 i Norge er tilrettelagt med utgangspunkt i relevante mål for undervisning om seksualitet og til den generelle delen av læreplanen, som blant annet sier at opplæringen skal fremme god allmenndannelse, likestilling, solidaritet og forsvar mot overgrep. I arbeidet med å tilpasse materialet til norsk undervisning, vektlegges også anbefalinger til standarder for undervisning om seksualitet, gitt av Verdens Helseorganisasjon. Dette innebærer blant annet at undervisningen skal være kunnskapsbasert, ikke-diskriminerende, alderstilpasset og kulturelt relevant.

Det finnes mange gode grunner til å gi unge en helhetlig undervis-

ning om seksualitet. Det finnes derimot noen myter og misoppfatninger når det gjelder hva seksualitetsundervisning er, skal være og hva den kan føre til. Forskningsresultater er entydige nok til å kunne avvise blant annet følgende myter om unge og seksualitetsundervisning:

- "Hvis man snakker om sex, blir ungdom mer nysgjerrige og debuterer tidligere eller har mer sex".
- "Det sikreste er å få ungdommer til å la være å ha sex. Undervisning bør derfor bare handle om å avstå fra sex".
- "Man må vente til ungdommene er modne nok (eventuelt har samleiedebutert) før man gir dem seksualitetsundervisning".

Faktorer som pekes på som avgjørende for at undervisning skal kunne redusere seksuell risikoatferd og ha en helsefremmende effekt, er blant annet:

- Læreplanbaserte programmer som går over tid.
- Programmer med en aktiv og involverende pedagogikk.
- Dialog og åpen kommunikasjon om sex og seksualitet i et trygt psykososialt læringsmiljø.
- Intervensjoner som er tilpasset elevenes alder og erfaring.

Kvalem, I. L. (2008): Fakta og myter om effekt av seksualundervisning i skolen. Oslo: Universitetet i Oslo.

Forsberg, M. (2007): Ungdomars sexuella hälsa. Internationella kunskapssammanställningar och svenska erfarenheter av förebyggande arbete. Stockholm: Socialtysen.

UNESCO (2009): International Guidelines on Sexuality Education. An evidence informed approach to effective sex, relationships and HIV/STI education. Paris: UNESCO.

Kirby, B. A. Laris og Lori Rollieri (2005): Impact of Sex and HIV Education Programs on Sexual Behaviors of Youth In Developing and Developed Countries. Research Triangle Park: Family Health International

PEDAGOGISKE OG DIDAKTISKE VURDERINGER

BAKGRUNN

I utarbeidelsen av Uke 6 er det blitt vektlagt at undervisningsmateriellet skal bygge på:

- Et bredt og positivt helsebegrep
- Unge som kompetente aktører
- Alderstilpasset
- Dialogbasert undervisning med aktive elevøvelser
- Normkritisk perspektiv
- Prinsipp om anonymisering

BESKRIVELSE

ET BREDT OG POSITIVT HELSEBEGREP

Uke 6 bygger på et bredt og positivt helsebegrep. Det innebærer at seksualitetsundervisning ikke bare fokuserer på å unngå negative sider knyttet opp mot seksualitet. Et positivt helsebegrep handler om å utvikle et godt forhold til egen kropp og seksualitet og trygge relasjoner med andre. Det positive helsebegrepet er gjennomgående i undervisningsmateriellet for Uke 6, som både tar opp positive og problemorienterte situasjoner og dilemmaer.

UNGE SOM KOMPETENTE AKTØRER

Barn og unge mennesker er kompetente aktører i sine eget liv. De har kunnskap om egen kultur, tendenser og handlingsmuligheter, som voksne ikke har direkte tilgang til. Underviseren skal bidra til at barn og unge får et bedre grunnlag for å foreta gode valg i ulike situasjoner, gjennom informasjon og undervisningsmetoder som gir trening i handlingskompetanse.

ALDERSTILPASSET

Det er et viktig prinsipp å kommunisere på linje med barn og unge, det vil si å bruke et språk og et visuelt uttrykk som de kjenner og anerkjenner, og å bruke bilder, dilemmaer og eksempler som oppleves som relevante for dem. I grunnmateriellet for de yngste elevene handler seksualitetsundervisningen spesielt om å styrke elevenes evne til å legge merke til og gi uttrykk for ja- og nei-følelser i kroppen og kunne lese og vise respekt for andres grenser.

DIALOGBASERT UNDERVISNING

Vi mener at man best støtter barne og unge i å utvikle kompetanse til å treffe gode, informerte og helsefremmende valg ved å invitere til refleksjon og diskusjon. Intensjonen med Uke 6 er å bidra til dialog i seksualitetsundervisningen.

ELEVER MED SÆRLIGE BEHOV

Det er ikke alle deler av Uke 6 som egner seg for alle elever. Dersom du underviser en klasse eller en gruppe elever med særlige behov, er det viktig at du er oppmerksom på hvilke øvelser som krever hvilke ferdigheter.

Det er opp til deg som underviser å vurdere kompetansen og abstraksjonsnivået til elevene du underviser.

PEDAGOGISKE OG DIDAKTISKE VURDERINGER

NORMKRITISK PERSPEKTIV

Uke 6 er utformet i tråd med en normkritisk seksualitetsundervisning. Det vil si at bilder, illustrasjoner, eksempler og dilemmaer er utarbeidet med utgangspunkt i en kritisk holdning til eksisterende seksualitets- og kjønnsnormer.

Å være normkritisk betyr eksempelvis at undervisningsmaterialet legger til grunn at det finnes mange forskjellige måter å være jente og gutt på, snarere enn ikke kun de kjønnsidealene vi presenteres for i dominerende medier. På den måten inkluderes også de elevene som ikke kan eller vil leve opp til gjengse normer. Vi presenterer for eksempel jenter og gutter som gjør ting på sin egen måte. Med Uke 6 vil vi vise at barn og unges seksualitet er mangfoldig, og at dette er positivt.

Det kan for eksempel være enkelte elever som har en annen kjønnsidentitet enn den de ble tildelt ved fødselen. Barn og unge kan også være forelsket i/føle seg tiltrukket av samme kjønn som dem selv eller av andre kjønn. Hvis man ikke er bevisst på disse temaene, kan man for eksempel lett komme til å presentere at det alltid er samsvare mellom kjønnsidentitet og biologisk kjønn og at forelskelse og kjærlighet er noe som utelukkende dreier seg om relasjoner mellom en jente og en gutt. Dette har vi har tatt høyde for i Uke 6, ved at elevene presenteres for et mangfold av følelser og praksiser.

Det anbefales generelt å danne grupper på tvers av kjønn. Det anses som viktig at elevene arbeider sammen i grupper med både gutter og jenter, og gjerne sammen med elever de vanligvis ikke arbeider sammen med.

PRINSIPP OM ANONYMISERING

Nettsiden er utformet med utgangspunkt i prinsippet om anonymisering i seksualitetsundervisningen. Det betyr at man ikke bruker elevenes eller underviserens personlige opplevelser, preferanser eller problemer, men snakker om barn og unge generelt eller bruker fiktive personer. Dette gir elevene mulighet for å forholde seg til problemstillinger som er relevante for dem, uten at de behøver å eksponere seg. Anonymiseringen bidrar til å skape et trygt læringsrom for både elever og underviser, noe som er en vesentlig forutsetning for undervisningens læringsutbytte.

